

ÎNCHEIERE

27 decembrie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecător: Tatiana Vieru

Judecători: Oleg Sternioală, Nicolae Craiu

examinând cererea de revizuire depusă de către Agentul guvernamental,
în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea pe Acțiuni
„Orhagroservice” în proces de insolabilitate împotriva lui Țugui Ivan cu privire la
încasarea sumei debitoare,

împotriva încheierilor Curții Supreme de Justiție din 4 aprilie 2013 prin care s-a
admis parțial cererea depusă de Țugui Ivan cu privire la scutirea de la plata taxei de
stat în sumă de 4 500 lei la depunerea cererii de recurs și din 22 aprilie 2013 prin care
a fost restituită cererea de recurs,

c o n s t a t ă :

La data de 14 septembrie 2010, Societatea pe Acțiuni „Orhagroservice” în proces
de insolabilitate a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Țugui Ivan cu
privire la încasarea sumei debitoare.

În motivarea acțiunii a indicat că, prin hotărârea Curții de Apel Economice nr.
2e-1988/2007 din 15 noiembrie 2007, a fost intentat procesul de insolabilitate față
de Societatea pe Acțiuni „Orhagroservice”.

În urma analizei situației economico-financiară a întreprinderii, administratorul
insolvabilității a depistat că, fostul director al Societății pe Acțiuni „Orhagroservice”
Țugui Ivan, a retras din casa întreprinderii suma de 5 362 359 lei, fapt confirmat prin
înscrierile din registrul de casă și dispozițiile de plată potrivit cărora la 2 ianuarie 2007
a fost eliberată suma de 4 666 000, la 6 februarie 2007 suma de 386 559 iar în luna
martie 2008 suma de 309 800 lei.

La 10 februarie 2010, în dresa lui Țugui Ivan a fost expediată o notificare prin
care i s-a solicitat prezentarea raportului financiar cu documentele justificative, însă,
acestea nu au fost prezentate.

Solicită Societatea pe Acțiuni „Orhagroservice” încasarea de la Țugui Ivan în
beneficiul său a sumei de 5 362 359 lei și cheltuielile de judecată.

Prin hotărârea Judecătorei Orhei din 17 decembrie 2010 acțiunea a fost admisă integral. A fost dispusă încasarea de la Țugui Ivan în beneficiul Societății pe Acțiuni „Orhagroservice” suma de 5 362 359 lei și în beneficiul statului taxa de stat în sumă de 160 876,17 lei.

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 17 mai 2011, a fost scutit parțial Țugui Ivan de la plata taxei de stat pentru depunerea apelului în sumă de 120 657 lei și s-a obligat Țugui Ivan de a achita taxa de stat în sumă de 25 000 lei până la data de 14 iunie 2011.

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 25 octombrie 2011, a fost restituit apelul declarat de Țugui Ivan pentru neîndeplinirea indicațiilor instanței de apel expuse în încheierea din 17 mai 2011.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 29 februarie 2012, a fost admis recursul declarat de Țugui Ivan, casată încheierea Curții de Apel Chișinău din 25 octombrie 2011 cu restituirea cauzei spre rejudecare.

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 7 iunie 2012, a fost respinsă cererea apelantului Țugui Ivan cu privire la scutirea integrală de la plata taxei de stat și s-a obligat de a achita taxa de stat în sumă de 18 750 lei până la data de 6 septembrie 2012.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 7 noiembrie 2012, a fost admis recursul declarat de Țugui Ivan, casată încheierea Curții de Apel Chișinău din 7 iunie 2012 cu pronunțarea unei noi încheieri prin care s-a admis cererea lui Țugui Ivan privind scutirea de la plata taxei de stat la depunerea cererii de apel și s-a restituit cauza la Curtea de Apel Chișinău pentru examinarea apelului în fond.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 12 februarie 2013, a fost respins apelul declarat de către Țugui Ivan fiind menținută hotărârea Judecătorei Orhei din 17 decembrie 2010.

Prin încheierea Judecătorei Orhei din 30 noiembrie 2015, s-a corectat eroarea de calcul evidentă din textul hotărârii Judecătorei Orhei din 17 decembrie 2010 prin înlocuirea sumei de 160 876 lei taxa de stat în beneficiul statului ce urmează a fi încasată de la Țugui Ivan, cu suma de 25 000 lei.

La 27 martie 2013, Țugui Ivan a depus cerere de recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 12 februarie 2013, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe cu pronunțarea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție nr. 02c-1388/13 din 4 aprilie 2013, s-a admis parțial cererea depusă de Țugui Ivan cu privire la scutirea de la plata taxei de stat în sumă de 4 500 lei la depunerea cererii de recurs. Nu s-a dat curs cererii de recurs depusă de Țugui Ivan și s-a acordat termen pentru achitarea taxei de stat în sumă de 8 000 lei până la data de 19 aprilie 2013 (vol.II,f.d.143).

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 22 aprilie 2013, a fost restituită cererea de recurs declarată de Țugui Ivan cu remiterea cererii de recurs și toate actele anexate.

La data de 28 noiembrie 2017, Agentul guvernamental a depus cerere de revizuire prin care a solicitat admiterea cererii de revizuire, recunoașterea expresă a violării dreptului lui Țugui Ivan garantat de art. 6 § 1 din Convenție, după caz, acordarea satisfacției pentru violarea constatată.

Invocând prevederile art. 447 lit. b), art. 449 lit. g) și art. 450 lit. e) din Codul de procedură civilă, în motivarea cererii Agentul guvernamental a indicat că, la 5 iulie 2017, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a comunicat Guvernului Republicii Moldova cererea Țugui v. Republica Moldova nr. 48287/13.

Curtea Europeană a informat Guvernul Republicii Moldova despre faptul că, observațiile sale privind admisibilitatea și fondul cauzei nu-i sunt indispensabile și a propus părților să o informeze despre o eventuală reglementare amiabilă a cauzei.

Menționează Agentul guvernamental că, Guvernul și-a exprimat poziția în favoarea reglementării amiabile a cauzei, asumându-și obligația de a cere redeschiderea procedurilor civile ale reclamantului Țugui Ivan, prin intermediul revizuirii și remedierii pretinselor violări ale Convenției pentru Apărarea Drepturilor și Libertăților Fundamentale ale Omului.

Invocând articolele 6§1 și 13 din Convenție, reclamantul Țugui Ivan se plânge că, restituirea cererii sale de recurs din motivul neachitării taxei de stat i-a încălcat dreptul de acces la justiție. De asemenea, reclamantul Țugui Ivan a invocat și încălcarea dreptului său de proprietate, prevăzut de art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție.

Agentul guvernamental a mai indicat că, întru evitarea constatării de către Curtea Europeană a unei încălcări a drepturilor garantate de Convenție, prin prisma art. 6 § 1 din Convenție și a art. 1 din Protocolul 1 la Convenție, întru asigurarea respectării principiului subsidiarității și remedierea prioritară a încălcării drepturilor reclamantului la nivel național, precum și în contextul inițierii unei proceduri de reglementare amiabilă, în temeiul art. 449 lit. g) din Codul de procedură civilă, a solicitat admiterea cererii de revizuire, recunoașterea expresă a violărilor drepturilor reclamantului garantate de art. 6 § 1 din Convenție cu acordarea satisfacției pentru violarea constatată.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră cererea de revizuire întemeiată și care urmează a fi admisă din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art.453 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă, după ce examinează cererea de revizuire, instanța emite încheierea de admitere a cererii de revizuire și de casare a hotărârii sau deciziei supuse revizuirii.

Din actele cauzei s-a constatat că, reclamantul Țugui Ivan a fost directorul general al Societății pe Acțiuni „Orhagroservice”, declarată în faliment la 15 noiembrie 2007 (vol. I, f.d.69).

La 14 septembrie 2010, administratorul insolvenței a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Țugui Ivan, prin care a solicitat încasarea sumei de 5 362 539 lei cu titlul de prejudicii.

Prin hotărârea Judecătorei Orhei din 17 decembrie 2010, acțiunea a fost admisă și s-a dispus încasarea de la Țugui Ivan în beneficiul Societății pe Acțiuni „Orhagroservice” suma de 5 362 359 lei (vol. I, f.d.217).

La 14 februarie 2011, Țugui Ivan a depus apel împotriva hotărârii din Judecătorei Orhei din 17 decembrie 2010, susținând printre altele că, potrivit ordonanței Procuraturii raionului Orhei din 9 octombrie 2009, s-a dispus încetarea procesului penal din motivul lipsei elementelor constitutive ale infracțiunii, iar suma de bani a fost folosită în interesul societății (vol. I, f.d.222-224).

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 17 mai 2011, Țugui Ivan a fost obligat de a achita taxa de stat pentru examinarea cererii de apel în sumă de 25 000 lei până la data de 14 iunie 2011 (vol. I, f.d.242).

La data de 10 iunie 2011, reclamantul Țugui Ivan a solicitat Curții de Apel Chișinău scutirea de la plata taxei de stat pentru examinarea cererii de apel din motiv că nu era angajat, nu dispunea de bunuri și că pensia lunară de invaliditate este în mărime de 440 lei, care era unica sursă de venit. El a prezentat probe în susținerea cererii sale.

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 25 octombrie 2011, a fost restituit apelul declarat de Țugui Ivan din motivul neîndeplinirii indicațiilor instanței de apel expuse în încheierea din 17 mai 2011 (vol. I, f.d.258).

Țugui Ivan a atacat această încheiere cu recurs.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 29 februarie 2012, a fost admis recursul declarat de Țugui Ivan, casată încheierea Curții de Apel Chișinău din 25 octombrie 2011 cauza fiind restituită spre rejudecare pentru soluționarea demersului din 10 iunie 2011 privind scutirea integrală de la plata taxei de stat (vol. I, f.d.286).

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 7 iunie 2012, a fost respinsă cererea lui Țugui Ivan cu privire la scutirea integrală de la plata taxei de stat și s-a obligat de a achita taxa de stat în mărime de 18 750 lei până la data de 6 septembrie 2012 (vol. II, f.d.9-11).

La 4 iulie 2012, Țugui Ivan a atacat această încheiere cu recurs, reiterând argumentele invocate anterior în susținerea cererii sale de scutire de la plata taxei de stat.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 7 noiembrie 2012, s-a admis recursul declarat de Țugui Ivan, casată încheierea Curții de Apel Chișinău din 7 iunie 2012 și pronunțată o nouă încheiere prin care a fost admisă cererea lui Țugui Ivan cu privire la scutirea integrală de la plata taxei de stat la depunerea cererii de apel. A fost remisă

cauza la Curtea de Apel Chișinău pentru examinarea cererii de apel. Totodată, s-a constatat faptul că litigiul în cauză ține de dreptul muncii și s-a menționat că potrivit art. 85 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură civilă, părțile în litigiile de muncă sunt scutite de la plata taxei de stat (vol. II, f.d.38-41).

Ulterior, Curtea de Apel Chișinău prin decizia din 12 februarie 2013, a respins ca neîntemeiat apelul declarat de Țugui Ivan (vol. II, f.d.84-86).

La 27 martie 2013, Țugui Ivan a depus recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând scutirea de la plata taxei de stat.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție nr. 02c-1388/13 din 4 aprilie 2013, Țugui Ivan a fost scutit parțial de la plata taxei de stat, fiind acordat termen pentru achitarea taxei de stat până la data de 19 aprilie 2013 (vol. II, f.d.143).

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție nr. 02c-1388/13 din 22 aprilie 2013, a fost restituit recursul declarat de Țugui Ivan cu remiterea cererii de recurs și toate documentele anexate, din motivul neachitării taxei de stat (vol. II, f.d.145).

În conformitate cu art. 449 lit. g) din Codul de procedură civilă, revizuirea se declară în cazul în care Curtea Europeană a Drepturilor Omului sau Guvernul Republicii Moldova a inițiat o procedură de reglementare pe cale amiabilă într-o cauză pendinte împotriva Republicii Moldova.

Cu referire la norma de drept citată, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că Agentul guvernamental, având în susținere prevederile legale menționate cât și dispoziția art. 6 alin. (1) al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului, art. 447 lit. c) și art. 449 lit. g) din Codul de procedură civilă, dispune de dreptul de a depune cererea de revizuire în cauză, care se impune a fi admisă cu casarea integrală a încheierilor Curții Supreme de Justiție din 4 aprilie 2013 și din 22 aprilie 2013 cu reținerea cauzei în procedură pentru examinarea recursului asupra deciziei Curții de Apel Chișinău din 12 februarie 2013.

Este necesar de menționat că în jurisprudența sa, CtEDO a statuat că ținând cont de principiul conform căruia Convenția urmărește protejarea unor drepturi care nu sunt teoretice sau iluzorii, ci concrete și efective, quantumul cheltuielilor de judecată, apreciat în contextul circumstanțelor unei spețe date, inclusiv capacitatea reclamantului de a le achita, precum și faza procedurală în care această restricție este impusă, sunt factori care trebuie luați în considerare atunci când se determină dacă o persoană a beneficiat de dreptul de acces la un tribunal sau dacă, datorită quantumului cheltuielilor de judecată, dreptul de acces la un tribunal a fost restrâns în așa măsură încât este afectat în însăși substanța sa (Weissman și alții vs România § 37).

În conexiunea celor relatate, Colegiul menționează că, conform jurisprudenței Curții Europene a Dreptului Omului, jurisprudență obligatorie pentru instanțele naționale, dreptul la un proces echitabil în fața unei instanțe de judecată independentă și imparțială, garantat de art. 6 § 1 al Convenției, urmează a fi interpretat prin prisma

Preambulei Convenției, care enunță preeminența principiului supremației dreptului ca element al patrimoniului comun al statelor contractante.

Cu privire la solicitarea Agentului guvernamental de acordare a unei satisfacții echitabile pentru violarea constatată, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție reține următoarele.

Potrivit art. 41 din Convenție, dacă Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a Protoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.

Or, prin restituirea de către Curtea Supremă de Justiție a cererii de recurs din motivul neachitării taxei de stat, care la caz nu urma a fi achitată, lui Țugui Ivan i-a fost cauzată o anumită stare de frustrare, care nu poate fi compensată decât doar prin simpla constatare a acesteia, cât și prin acordarea unei sume bănești.

Curtea Constituțională prin Hotărârea nr. 55 din 14 octombrie 1999 privind interpretarea unor prevederi ale art. 4 din Constituția Republicii Moldova a hotărât că, principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional, tratatele internaționale ratificate și cele la care Republica Moldova a aderat, sunt parte componentă a cadrului legal al Republicii Moldova și devin norme ale dreptului ei intern.

Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele internaționale privind drepturile fundamentale ale omului și legile interne ale Republicii Moldova, potrivit dispozițiilor art. 4 alin. (2) din Constituție, organele de drept sunt obligate să aplice reglementările internaționale.

Conform art. 11 alin. (3) și (4) din Legea cu privire la Agentul guvernamental nr. 151 din 30 iulie 2015, procedura de soluționare amiabilă este confidențială și se încheie prin semnarea de declarații mutuale propuse cu asistența Curții Europene ori a unui acord scris între Agentul guvernamental și reclamant sau reprezentantul acestuia.

Clauzele acordului se stabilesc în funcție de circumstanțele fiecărei cauze în parte și sânt coordonate în prealabil cu Guvernul și/sau cu alte autorități cărora li se atribuie pretinsa încălcare a drepturilor reclamantului. Agentul guvernamental și reclamantul pot reformula clauzele acordului până la admiterea acestuia de către Curtea Europeană, de asemenea prin coordonare prealabilă.

Astfel, Agentul guvernamental și petiționarul Țugui Ivan, urmează să negocieze condițiile de reparare a prejudiciului cauzat petiționarului prin hotărârea judecătorească prin care s-a încălcat grav un drept prevăzut de Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale și să încheie un acord privind compensația pecuniară echitabilă în sensul art. 41 din Convenție.

Repararea prejudiciului cauzat printr-o hotărâre judecătorească, prin care s-a încălcat grav un drept prevăzut de Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, poate fi efectuat în primul rând prin

modificarea (casarea) acesteia și numai apoi prin acordarea unei compensații pecuniare. Aceasta deoarece hotărârea judecătorească, în ordinea juridică internă are putere de lucru judecat din care rezultă efectele specifice care și pot produce consecințe nefaste și ilegale asupra subiectului în cauză.

Prin urmare, părțile interesate - Agentul guvernamental și petiționarul – Țugui Ivan, urmează să încheie un acord privind compensația pecuniară echitabilă în sensul art. 41 din Convenție.

La acest capitol, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că, desfășurarea procedurii de reglementare amiabilă a cauzei, inclusiv prin compensarea pecuniară a persoanelor vizate, face parte din cercul atribuțiilor Agentului guvernamental, iar în situația din speță lipsesc careva probe care să confirme faptul că acesta din urmă, întru executarea obligațiilor la care s-a subscris Guvernul de a cere redeschiderea procedurilor la nivel intern și a remedia încălcările comise în drepturile fundamentale ale lui Țugui Ivan, a efectuat acțiuni în vederea negocierii cu reclamantul a condițiilor și sumelor concrete ale satisfacției echitabile, precum o cere art. 11 alin. (3) și (4) din Legea cu privire la Agentul guvernamental nr. 151 din 30 iulie 2015.

Stabilirea la caz de către Curtea Supremă de Justiție a compensației pecuniare concrete pentru încălcarea dreptului lui Țugui Ivan garantat de CEDO, interferează cu atribuțiile funcționale stabilite prin Lege pentru Agentul guvernamental și riscă să depășească limitele de competențe prevăzute prin mandatul instituțional al instanței judecătorești supreme.

Agentul guvernamental nu a prezentat în fața Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție careva propuneri certe de sume spre a fi adjudecate în beneficiul victimei încălcării, operând cu termeni generali de quantum rezonabil și sugerând așadar o limită de discreție prea mare pentru completul de judecată investit, fără ca acesta din urmă să beneficieze de posibilitatea legală să audieze opinia părților implicate în privința cuantumului despăgubirilor și să evalueze pozițiile lor.

În asemenea circumstanțe, acordarea satisfacției echitabile urmează a fi soluționată de către Agentul guvernamental, în condițiile art. 11 din Legea nr. 151 din 30 iulie 2015 cu privire la Agentul guvernamental.

Subsidiar, competența Curții Supreme de Justiție este de a corecta erorile de drept și omisiunile justiției, și nici într-un caz de a efectua o nouă reexaminare. Revizuirea nu trebuie tratată ca un recurs deghizat, și nici existența unor două păreri asupra aceleiași probleme nu poate servi temei pentru reexaminare. Excepții de la acest principiu se admit doar în cazul în care reexaminarea este necesară în virtutea circumstanțelor fundamentale și obligatorii (Ryabykh c. Rusiei, nr. 52854/99, § 52, 102003-IX).

Reieșind din circumstanțele speței în cauză și potrivit Recomandării nr. R (2000)2 a Comitetului de Miniștri statelor membre cu privire la reexaminarea sau

redeschiderea unor cauze la nivel național în urma hotărârilor Curții Europene a Drepturilor Omului (adoptată de Comitetul de Miniștri la 19 ianuarie 2000 în cadrul reuniunii a 694-a a Delegaților Miniștrilor), Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție concluzionează despre adoptarea măsurilor care să asigure ca partea lezată să fie repusă în situația în care s-a aflat înainte de violarea Convenției (*restitutio in integrum*).

În conformitate cu art. 269-270, art. 449 lit. g), art. 452 și art. 453 alin. (1) lit. b) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se constată violarea dreptului lui Țugui Ivan garantat de articolul 6 § 1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

Se admite cererea de revizuire depusă de Agentul guvernamental.

Se casează integral încheierile Curții Supreme de Justiție din 04 aprilie 2013 și din 22 aprilie 2013 în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Societatea pe Acțiuni „Orhagroservice” în proces de insolabilitate împotriva lui Țugui Ivan cu privire la încasarea sumei debitoare.

Cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea pe Acțiuni „Orhagroservice” în proces de insolabilitate împotriva lui Țugui Ivan cu privire la încasarea sumei debitoare, se reține în procedura Curții Supreme de Justiție, pentru examinarea recursului declarat de Țugui Ivan împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 12 februarie 2013, în alt complet de judecată.

Revendicările cu privire la acordarea satisfacției echitabile urmează a fi soluționate de Agentul guvernamental, prin intermediul Guvernului Republicii Moldova.

Încheierea nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței, judecătorul:

Tatiana Vieru

Judecători:

Oleg Sternioală

Nicolae Craiu